

НАПРЯМ 5. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-343-2-15>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛЬНОГО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ В ПОВОЄНИЙ ПЕРІОД

Мушук В. В.

*аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Полтавського державного аграрного університету
м. Полтава, Україна*

Повоєнний розвиток України може бути забезпечений на основі економічного зростання вітчизняного бізнесу та залучення зовнішніх інвестицій, що сприятиме створенню нових робочих місць та надходженню податків та зборів до бюджетів усіх рівнів, які повинні спрямовуватись на відновлення зруйнованої війною інфраструктури, розбудову нових соціальних та культурних об'єктів, забезпечення соціальних гарантій населенню, зокрема учасникам бойових дій тощо. Однак, розвиток бізнесу та залучення зовнішніх інвестицій можливі лише на підставі створення державою сприятливих умов для ведення бізнесу, таких як доступне кредитування, підтримка виробництва продукції воєнного або подвійного призначення, зменшення регуляторного тиску, захищеність права власності, відсутність корупції у взаємодії бізнесу та влади. На наше переконання, забезпечення і дотримання державою прозорих правил та гарантій судового захисту для усіх учасників бізнесу є одним із найважливіших завдань утвердження правової держави у повоєнний період.

Внутрішні та зовнішні інвестори, які вже зараз вбачають інвестиційну привабливість України, потребують не лише зрозумілих правил ведення бізнесу, помірною податковою навантаження та справедливого судового захисту порушених прав, а й їх реального поновлення. У протилежному випадку, ведення бізнесу в країні буде вкрай ризикованим через високу ймовірність не окупності вкладених коштів. Це, так звані, інституційні ризики, існування яких ще

у довоєнний період було зумовлено «...недостатнім рівнем захисту прав кредиторів та інвесторів, вірогідністю втрати інвестованого капіталу унаслідок рейдерських захоплень» [1, с. 13]. У цьому зв'язку зростає значення судової гілки влади, зокрема органів виконання судових рішень, що створювались для забезпечення ключової (завершальної) стадії судового процесу, яка за роки незалежності України неодноразово реформувалась з метою покращення умов захисту порушених або оспорюваних прав. Реформа системи виконання судових рішень значною мірою була спрямована на створення позитивного іміджу Державної виконавчої служби та приватних виконавців, а також створення «...інституту згоди на виконання рішень та механізму альтернативних можливостей виконання рішень» [2].

Вказане свідчить що, незадовільне функціонування державної судової системи та інституту примусового виконання судових рішень, як однієї з найважливіших функцій держави, не відповідає Ст. 13 Конституції України, згідно якої держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки [3]. Проте на стадії примусового виконання судового рішення щодо відновлення порушених прав доволі часто виникають суттєві проблеми, які унеможливають реальне виконання рішення держави.

Вочевидь, для успішного відновлення економіки в повоєнний період необхідно продовжити реформу судової системи та інституту примусового виконання рішень. Насамперед необхідно підвищити авторитет та престижність органів державної виконавчої служби, що вимагає додаткового фінансування. Зокрема, йдеться про підвищення державним виконавцям заробітних плат, створення належних умов праці, забезпечення форменим одягом, надання спеціальних звань, які повинні прирівнюватись до звань працівників правоохоронних органів, та права пільгового виходу на пенсію при наявності вислуги 25 років. У контексті підвищення ефективності інституту примусового виконання рішень важливо також надати органам примусового виконання рішень доступ до усіх реєстрів та баз даних, які містять інформацію про боржника, його майновий стан, рухоме та нерухоме майно, банківські рахунки тощо. Органи державної виконавчої служби повинні мати сучасний службовий транспорт, зокрема спеціальний, що дозволить швидко евакуювати транспортні засоби або інше великогабаритне майно боржника; складські приміщення та майданчики для зберігання вилученого майна, що дозволити виконувати норми Закону України «Про виконавче провадження» [4].

При органах державної виконавчої служби необхідно створити підрозділи спеціального швидкого реагування, які повинні забезпечувати безпеку та правопорядок під час примусового виконання

рішення, що дозволить уникнути залежності від органів Національної поліції під час виконання окремих категорій рішень та підвищить швидкість реагування, а разом з тим і виконання рішень. Окрім того, слід збільшити кількість приватних виконавців, спростивши їм доступ до професії та підвищивши транспарентність процесу отримання дозволу на здійснення такої діяльності. Одночасно з цим необхідно наділити приватних виконавців однаковими правами з державними, як у більшості європейських країн, в яких діє змішана система провадження виконання.

Запропоновані практичні заходи щодо удосконалення виконання судових рішень є важливими для відновлення економіки країни у повоєнний період, оскільки зараз суб'єкти підприємницької діяльності в Україні стикаються з неефективністю судового захисту порушених прав, у тому числі на стадії виконання судового рішення, що створює несприятливі умови для ведення бізнесу та залучення зовнішніх інвестицій. При цьому, створюється підґрунтя для розвитку корупції, яка зводить нанівець розвиток добросовісної конкуренції та створює непривабливі умови для ведення бізнесу.

Можна погодитися з висновком вітчизняних правників, що влада, яка не здатна забезпечити виконання своїх рішень, є лише «коштовною декорацією» [5]. Комплексне запровадження вказаних заходів дозволить підвищити ефективність діяльності інституту примусового виконання судових рішень, що безумовно створить більш привабливі умови для ведення бізнесу в повоєнний період та розвитку економіки країни в цілому.

Література:

1. Фінансові ризики ведення бізнесу в Україні: сектор нефінансових корпорацій : колективна наукова доповідь / за ред. д. е. н. В. В. Зимовця. К. : НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України», 2022. 260 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/sr/309.pdf> (дата звернення 01.10.2023).

2. Реформа системи виконання судових рішень: перезавантаження. URL: https://lb.ua/blog/svitlana_gluschenko/397000_reforma_sistemi_vikonannya_sudovih.html (дата звернення 01.10.2023).

3. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 01.10.2023).

4. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1404-19> (дата звернення 09.10.2023).

5. Задорожня О. В., Фіолевський Д. П. Проблеми становлення Державної виконавчої служби. *Адвокат*. 1999. № 3. С. 27–29.